

Criminological Highlights – allmänhetens syn på straff

Här presenteras artiklar som tar upp forskning om allmänhetens syn på straff. Denna forskning finns rapporterad i en särskild utgåva om allmänhetens förtroende för rättsväsendet, sammanställd av Anthony Doob (<https://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2013/09/PublicConfidence-Doob-ICCLR-11Dec2013.pdf>). Det svenska urvalet är här tydligt begränsat då dels artiklar om förtroendet för polisen redovisas separat under rubriken ”Polisen”, dels flera av artiklarna rör förhållanden som är relativt specifika för det angloamerikanska rättssystemet.

Det genomgående resultatet av forskningen om det allmänna rättsmedvetandet är att svaren i stor utsträckning beror på hur frågorna ställs. Generellt visar det sig att allmänheten blir mindre straffbenägen med mer information om brottet, de inblandade parterna och straffets effekter. Härav följer inte att informationskampanjer märkbart skulle påverka allmänhetens syn på straff. Andra förhållanden spelar roll som hur brott och straff beskrivs i den offentliga debatten, vem som för fram olika påståenden, om straff som innebär alternativ till frihetsstraff framstår som trovärdiga och förhållanden som har med den svarandes egenskaper och erfarenheter att göra.

I samtliga nordiska länder genomfördes en stor undersökning av det allmänna rättsmedvetandet 2009–2012. Projektet rapporteras i *Criminological Highlights*, vol. 15: 3, 8. Projektet redovisas närmare vad gäller teoretisk ram, frågeformulär och publikationer på hemsidan för Nordiska Samarbetsrådet för kriminologi, <https://www.nsfk.org/>.

Henrik Tham

Allmänhetens syn på straff

Vill invånarna i de skandinaviska länderna ha hårdare straff?

Likt medborgarna i andra länder föreslår invånare i Sverige, Island, Danmark och Finland, som svar på enkla surveyfrågor, att de straff som döms ut i domstol ska bli hårdare. Men också som invånare i andra länder tycks de om de får tillräcklig information vara helt nöjda med de straff som faktisk döms ut för lagöverträdare i sina länder.

Vol. 15:3, 8, 2015

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2015/09/CrimHighlightsV15N3.pdf>

Vill medborgarna i allmänhet ha hårdare straff för lagöverträdare i fall som de väl känner till?

Medborgare med nära kunskap om brottsfall vill inte att de flesta lagöverträdare ska få så hårda straff som krävs enligt United States Sentencing Commission guidelines (statliga riktlinjer för straffutmätning).

Vol. 14:1, 6, 2014

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV14N1.pdf>

Vad avgör förändringar i stöd för straffande reaktioner för lagöverträdare bland invånare i USA?

Allmänhetens stöd för en straffinriktad kriminalpolitik drivs av politiska faktorer som att politiska ledare formulerar brottsproblemet som ett resultat av en släppligt politik.

Vol. 14:1, 4, 2014

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV14N1.pdf>

Vad menar människor när de säger att domar är för milda?

Andelen människor som anger att de tycker att domstolarna i allmänhet är för milda beror på hur frågan ställs.

Vol. 13:5, 4, 2013

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV13N5.pdf>

Är människor som lever i mer straffande domsagor mer nöjda med straff än människor som lever på platser där lägre straff tillämpas?

Människor som lever i relativt sett mer straffande domsagor är inte mer övertygade om att straffen är tillräckligt hårda.

Vol. 12:4, 5, 2012

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV12N4.pdf>

Hyser allmänheten en stark åsikt att lagöverträdare ska sättas i fängelse?

Användningen av frihetsberövande domar för lagöverträdare berättigas ofta genom påståendet att "allmänheten kräver det". Men allmänhetens stöd för frihetsberövande domar är i många fall lika tunt som stödet för att frihetsberövande domar avskräcker lagöverträdare.

Vol. 12:1, 4, 2011

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV12N1.pdf>

Vilka kommer troligen att tycka att domare ger lagom hårda straff?

Människor som har liten tilltro till rättsväsendet och som är mest kritiska till de straff som mäts ut i domstol har vanligtvis mycket liten kunskap om hur rättsväsendet fungerar.

Vol. 11:5, 5, 2011

<https://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV11N5.pdf>

Vilken effekt kan individens ekonomiska situation tänkas ha på stöd för en straffinriktad kriminalpolitik?

För vita män i USA med låg utbildning eller inkomst är oro för en sämre ekonomisk situation nästa år förknippad med stöd för en straffinriktad kriminalpolitik.

Vol. 10:3, 8, 2009

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV10N31.pdf>

När människor säger att de vill att unga ska sitta av "vuxentid för vuxenbrott", menar de verkligen det?

Även om politiska ledare ibland påstår annorlunda, vill allmänheten vanligtvis inte att unga ska behandlas som vuxna när det gäller straffrättsliga frågor.

Vol. 10:2, 8, 2009

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV10N21.pdf>

Hur skulle medborgare i allmänhet uppfatta straff som ges i domstol om de hade haft möjlighet att höra alla detaljer i fallet som de beskrivs av domaren?

Medborgare i allmänhet som är helt informerade om det straff som ges i domstol är vanligtvis relativt nöjda med straffet.

Vol. 9:4, 2, 2008

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV9N4.pdf>

Vill kanadensare verkligen ha minimistraff?

Kanadensare vill inte ha de strikta regler för obligatoriska minimistraff av den typ som förekommer i strafflagen i Kanada. De föredrar att visst utrymme lämnas till domarna om obligatoriskt minimistraff ska dömas ut.

Vol. 8:6, 1, 2007

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV8N6.pdf>

Vill medborgarna i allmänhet lägga mer pengar på fängelser?

I ett nationellt representativt urval av invånare i USA ges överväldigande stöd för ökade utgifter för att förhindra ungdomsbrottslighet, för narkotikabehandling för lagöverträdare som inte är våldsamma och för polisen, men litet stöd för att lägga pengar på att bygga fler fängelser.

Vol. 8:4, 8, 2007

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV8N4.pdf>

Är människor så straffinriktade som de låter?

Människor behöver inte vara så straffinriktade som de låter när de svara på frågor om straff i rättsväsendet. En skotsk studie visar att olika sätt att ställa frågor om dömande och straff ger olika resultat.

Vol. 7:4, 6, 2005

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV7N4.pdf>

Varför har människor olika uppfattningar om hur straffande rättssystemet bör vara?

Individens straffbenägenhet gentemot lagöverträdare beror på vad han eller hon ser som orsak till brott. Vissa föreställningar om grundorsakerna till brottsligt beteende leder människor till att bli mer straffbenägna.

Vol. 6:1, 6, 2003

<https://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV6N1.pdf>

Bedömer människor rättssystemet efter resultaten eller rättvisan i processen?

Rättssystemet bedöms i stor utsträckning efter om det uppfattas som rättvist i sin myndighetsutövning. Utifrån resultaten av flera surveys förefaller det som att rättvis process ses som viktigare än de specifika resultaten.

Vol. 4:4, 1, 2001

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV4N4.pdf>

Att titta på lokal-TV ökar tittarens rädsla för brott, särskilt bland människor som bor i högbrottsområden eller som har varit utsatta för brott.

Vol. 3:6, 6, 2001

<https://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV3N6.pdf>

Alla villkorliga domar är inte utformade på samma sätt: Allmänheten har mycket lättare att acceptera en villkorlig dom som ersättning för fängelse om den förbinds med villkor som är klart straffinriktade.

Vol. 3:3, 4, 2000

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV3N3.pdf>

Kanadensares syn på domstolarna är mer komplex än som tidigare antagits: Förmögna människor tycker oftare än fattiga människor att domstolarna gör ett dåligt jobb då det gäller att hjälpa brottsoffer, medan fattiga människor oftare än förmögna människor anser att domstolarna gör ett dåligt jobb när det gäller att ta till vara den anklagades rättigheter.

Vol. 2:5, 1, 1999

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV2N5.pdf>

Påföljder i lokalsamhället accepteras av allmänheten när frågorna ställs om "verkliga" fall och inte bara om "straffen är tillräcklig hårda". Påföljderna måste dock vara meningsfulla och få verkliga konsekvenser för att accepteras av allmänheten.

Vol. 1:5, 7 1998

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV1N5.pdf>

Önskan om hårdare lagar i USA hänger mer samman med faktorer som allmänhetens uppfattning om försämrad moral och ökad mångfald i befolkningen än med uppfattningen om rädsla och risk.

Vol. 1:3, 5, 1998

<http://criminology.utoronto.ca/wp-content/uploads/2014/01/CrimHighlightsV1N3.pdf>